

Tisztaszobában, 1907-1910 körül

Olaj, vászon, 115 x 85 cm

Jelezve jobbra lent: Perlmutter

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft

A huszadik század elején érdekes jelenségre figyelhetünk fel a magyar festészet történetében: a paraszti élet, a falusi interieur, a népviselet központi témájává válik azoknak a modern szemléletű, Párizsban tanult festőknek, akik sem a hagyományos nagybányai plein-air látásmódhoz, sem az úgynevezett neósook avantgarde szemléletéhez nem kívántak csatlakozni. A tematika gyökere a nemzeti romantikába nyúlik vissza, amikor az ábrázolt jelenet etnográfiai sajátosságaira esett a hangsúly. A huszadik század elejének festői azonban már vizuálisan találták érdekesnek a sokác lányok színes viseletét, a Zazar-parti cigánylányok finom hajlatait, vagy éppen a rákospalotai szlovákok csupa csipke tiszta szobáját. E tematika elterjedésében ugyanúgy szerepet játszott a „távoli”, a „különleges” iránti századvégi nosztalgia, mint az 1900-as évek első évtizedeiben rendkívül népszerű spanyol Zuloaga és francia Lucien Simon szín- és formagazdag, de az avantgarde irányzatoktól távol maradó festészet. Csók István, Fényes Adolf és Perlmutter Izsák képviselik legerőteljesebben itthon ezt az áramlatot, de találunk rá például Thorma János, Iványi Grünwald Béla vagy a kevésbé jelentős Poll Hugó, Tull Ödön festészetében is.

Perlmutter és kora

Perlmutter Izsák 1894-től 1897-ig járt a híres Julian Akadémiára, Tony Robert-Fleury és Jules Lefebvre osztályába, majd pár évig Belgiumban és Hollandiában dolgozott. Állandó kiállítója volt a párizsi *Société des Artistes Français* szalonjának, de rendszeresen szerepelt a müncheni, berlini, londoni és természetesen budapesti tárlatokon, ahol több értékes érmet is elnyert. Azt, hogy a hazai modern festők is értékelték festészetét, mutatja meghívása olyan rangos tárlatokra, mint a Nemzeti Szalon első csoportkiállítása 1907-ben, a MIÉNK kiállítások 1908-1909-ben, az 1910-es nagy berlini magyar seregszemle, vagy az 1914-es Velencei Biennálé, amelyen 28 művét mutathatta be.

Rákospalotán

1907-ben telepedett le az akkor még önálló Rákospalota falucskában. Korábban Besztercebányán és környékén, illetve Szolnokon festett népies tárgyú kompozíciókat (*Vásár Besztercebányán, Ünnepnep Szolnokon*), legsikeresebbek azonban a rákospalotai kis fehér házakat és a bennük lakó színes rokokóba öltözött lányokat, asszonyokat ábrázoló képei lettek. Mint saját magáról írta 1913-ban Szentiványi Lajosnak: „Naturalista festő volt, az ma is, de a naturalista irány mellett arra törekedett, hogy a modell beállítása hatásos és dekoratív legyen. Legújabbban keresi a fehér színnek erősebb érvényesülését a képben.” (MNG Adattár 1273/1920.)

A *Tisztaszobában* ennek a festői érdeklődésnek egyik szép példája. Társai rangos európai múzeumok gyűjteményeiben találtak helyet: a *Foltozó asszony* a római Modern Művészeti Múzeumban, a *Kötő leány* a stockholmi Nemzeti Múzeumban, a *Fiatallány* ugyancsak a római Capitoliumi Múzeumban, a *Gyermekek a szobában* a nürnbergi múzeumban. Mint Dr. Décsei Géza írta a *Magyar Művészet* 1930. januári számában, a külföld valami sajátos magyar tisztaságot, magyar derűt fedezett fel ezekben a képekben. „Ezeknek a palotai parasztszobáknak egészen sajátos szépsége van. A púposra vetett ágyak patyolatos párnái, a falfestés naiv virágai, az ablakfüggönyök szátráncú gazdagsága, amelyeken bekukkant a fény; amint megvillannak az asztalokon a fehér terítők, felszikkraznak a szent képek aranykeretei; a színesre festett bútorok vidámkodó ragyogása; s ebben a fehér ragyogásban kinyíló embervirágok tarka ruhájú rózsásképzű gyermekei érdeklik Perlmuttert.” - összegezte a festő rákospalotai korszakáról írottakat Décsei. Perlmutter Izsák, akinek talán ez a műve is hozzájárul a huszadik századi magyar festészet gazdagságáról alkotott képhez, vérbeli festő volt, akit nem a mesterség technikai bravúrai, hanem „a meglátás vizuális gyönyörűsége foglalkoztatott”.

/o.u/

